

Dette værk er downloadet fra Danskernes Historie Online

Danskernes Historie Online er Danmarks største digitaliseringsprojekt af litteratur inden for emner som personalhistorie, lokalhistorie og slægtsforskning. Biblioteket hører under den almennyttige forening Danske Slægtsforskere. Vi bevarer vores fælles kulturarv, digitaliserer den og stiller den til rådighed for alle interesserede.

Støt vores arbejde – Bliv sponsor

Som sponsor i biblioteket opnår du en række fordele. Læs mere om fordele og sponsorat her: <https://slaegtsbibliotek.dk/sponsorat>

Ophavsret

Biblioteket indeholder værker både med og uden ophavsret. For værker, som er omfattet af ophavsret, må PDF-filen kun benyttes til personligt brug.

Links

Slægtsforskeres Bibliotek: <https://slaegtsbibliotek.dk>

Danske Slægtsforskere: <https://slaegt.dk>

FRIT DANMARK

UDGIVET AF EN KREDS AF DANSKE

NUMMER 45

Fredag den 22. Marts 1946

4. AARGANG

Et Udsnit af Frihedsbevægelsens ledende Folk. Var det forkert af Frihedsraadet at gaa ind i Regeringsarbejdet med Politikerne den 5. Maj 1945? Herom handler Mogens Fogs Artikel.

Handlede vi ret den 5. Maj?

Af MOGENS FOG

Spredt i en Befolkning, hvis store Flertal atter er dukket ned i Fredens Dagligliv med dets traditionelle Problemer og Problemstilling, lever en »Frihedsbevægelsens« Garde. Mennesker, som er og mener vidt forskellige Ting, men som i Kampen mod Nazismen har oplevet en aandelig Omkalfatring, der farver deres Syn paa Nutid og Fremtid. Af nogle betragtes de som en trofast Æresvagt omkring en Baare, af os andre som Overvintringsbo for Tanker og Idéer, der engang vil udfolde sig i Landets Liv.

De er skuffede og skeptiske de fleste

af dem. De føler sig bedraget for den karske Fornylse af Atmosfæren i Danmark og Verden, som — i Almindelighed noget dunkelt — havde foresvævet dem, saalænge Kampen stod paa. Det er ikke alene Landssviger-Opgørets Valenhed og Usikkerhed, som slaar dem ned, i lige saa høj Grad er det Partiegoismen, de internationale Stridigheder, den gensidige Mistæneliggørelse mellem Lande og Befolkningsgrupper og den hastige Glemsel, de møder omkring sig.

I disse Kredse drøfter man ofte, om vi herhjemme i højere Grad, end det

er sket, kunde have faaet vore Forventninger opfyldt, hvis Frihedsbevægelsen, repræsenteret af Frihedsraadet, havde indtaget en anden Holdning overfor det officielle Danmark i Tiden efter 5. Maj.

Selvom gjort Gerning ikke staar til at ændre, er det dog altid sundt og frugtbringende at underkaste fordums Handlinger en kritisk Revision. Derfor vil jeg søge at give en personlig Vurdering af Problemet — maaske andre da vil tage Handsken op.

Ikke sjældent møder man den Mening, at »vi«, Frihedsbevægelsen, skul-

de have taget hele Styret i vor Haand, som det skete i flere andre Lande. Hermed — hævdes det — vilde Tonen straks være anslaaet, og vi havde fra første Færd faaet klarere Linjer i Forholdet til Landssvigere, til den politiske Kurs fra 40 til 43 og til den nye Verden.

Efter min Opfattelse hviler dette Syn paa en helt fejlagtig Bedømmelse af Situationen, baade som den laa omkring Kapitulationen, og som den vilde have ligget i Dag. Man maa gøre sig klart, at selvom Kongen i Følge Grundloven frit kan vælge sine Ministre, vilde en saadan Fremgangsmaade i høj Grad stride mod den parlamentariske Tradition og mod Forfatningens Aand. Et Samarbejde med den siddende Rigsdag vilde have vist sig yderst vanskeligt, ja, man havde vel været nødt til at regere paa Provisorier. Principielt var det forkert og farligt straks at tilsidesætte den Forfatning, vi havde kæmpet for atter at faa i Kraft, og i Praksis vilde Befolkningen næppe ret længe have følt denne Tilstand ønskværdig.

Men dertil kommer, at en ren »Frihedsregering« efter min Mening ikke havde haft Mulighed for at udføre væsentlig mere paa egen Haand, end Samlingsministeriet gjorde med Rigsdagens Medvirken. Sommerens Arbejde bestod i Gennemførelsen af Straffelovstillægget, Loven om Tjenestemandsdomsstolen, Værnemagerlovene, Erstatningsloven og Modstandsfolkenes Adgangsberettigelse til Værnenes Befalingsmandsstillinger. I det store og hele blev disse Love gennemført som Frihedsbevægelsen havde ønsket og foreslaaet det. Naar vi i Dag finder, at Forholdene

har udviklet sig utilfredsstillende i mange Henseender indenfor disse Loves Omraader, er det ikke Bogstaver og Paragraffer, men Fortolkning, Forvaltning og almindelig Indstilling, der bærer Ansvarret derfor.

Utvivlsomt kunde mange Foranstaltninger indenfor »civile« Gebeter være anlagt med større Sans for, at det ikke er dem, som direkte og indirekte hjalp Tyskerne, der skal favoriseres, men det er tvivlsomt om en Modstandsregering, hvis Levetid næppe var blevet længere end Samlingsministeriets, kunde have opnaaet afgørende bedre Resultater end Tilfældet blev, naar den skulde brydes med Tradition, svigten- de Forstaaelse og Formalisme. Jeg tror det ikke.

Tanken om et Frihedsbevægelsens Overgangsstadium forekommer mig derfor baade usund og forfejlet.

— Imidlertid møder man endnu hypigere i vore Rækker den modsatte Anskuelse: at Frihedsbevægelsen burde have unddraget sig Regeringsansvaret og forbeholdt sig en uafhængig Stilling med uindskrænket Ret til fri Kritik. Ved at gaa i Koalition med de Politikere, der havde kompromitteret sig ved at følge i Scavenius' Kølvan — siger man — udvidskede Frihedsbevægelsen Skellet mellem de to Linjer i dansk Politik under Besættelsen, Samarbejdskursen og den aktive Modstand, og kunde derfor ikke fastholde det Tag i Befolkningen, den havde i Krigens sidste Periode.

Nu vil jeg ikke benægte, at Bevægelsen i uansvarlig Opposition havde indtaget en taktisk bedre Stilling for sig selv. Men jeg vil hævde, at den ydede *Landet* en større Tjeneste ved

at gaa ind i Koalitionen. Maaske er det i Dag ikke klart for alle, men de, der paa nærmeste Hold fulgte Begivenhederne i Tiden efter 5. Maj, ved, hvor let det kunde være kommet til alvorlige Uroligheder herhjemme, som havde sat endnu dybere Splid og Skel i Befolkningen end dem, vi er Vidne til. De første Uger og Maaneder var feberhede, selv mindre Fejlgreb fra den ene eller anden Side satte Sindene i Kog, — herhjemme som i næsten alle befriede Lande. Naar det trods alt kun kom til faa og ubetydelige Udbrud og Sammenstød, føler jeg mig overbevist om, at det skyldes Frihedsbevægelsens Repræsentanter i Regeringen. Det var altid dem, som maatte bilægge Konflikterne, og som kunde gøre det, fordi de nød Tillid i meget vide Kredse.

Der er nok nogle af de Mennesker, som vi dengang pacificerede, der nu mener, at vi førte dem bag Lyset. Vi føler tit selv, at Begivenhederne siden ikke er forløbet, som vi haabede og lovede. Men jeg tør roligt paastaa, at hvis vi havde staaet i uansvarlig, kritisk Stilling, vilde Lidenskaberne ofte have ført til Aktioner, udført i Frihedsbevægelsens Navn, men stridende mod den Aand, hvori vi kæmpede for Demokratiet. Vi havde ikke haft Mulighed for at udføre den formidlende Rolle til begge Sider, som vi i vor ansvarlige Position formaaede at gennemføre.

Kan man end mene, at vi ofrede en betydelig Del af vor Prestige og Tilslutning ved i Stedet for fuglefri Opposition at gaa ind i et mindre heroisk og betydelig mere kantet administrativt Samarbejde, maa man dog erkende, at det var et rimeligt Offer at bringe

(fortsættes Side 5)

FRIT DANMARK

Udgivet af en Kreds af Danske

REDAKTION:

Elias Bredsdorff og Kate Fleron
(sidstnævnte ansvarlig overf. Presseloven)

Forretningsfører: LRS. Niels Andersen,
Ny Vestergade 13, København K.

Redaktion og Ekspedition:
Nørrevoldgade 11, København K.
Tlf. Central 15.745, Postgiro Nr. 4084

Trykt i Det Hoffensbergske Etablissement, Kbhvn.

HOVEDLEDELSE:

C. A. Bodelsen,
Professor, Dr. phil.
Elias Bredsdorff,
Redaktør, cand. mag.
Chr. Christiansen,
Fagf. form., M. F., Aarhus
Kate Fleron,
Redaktør
Mogens Fog,
Professor, M. F.
Niels Foged,
Lektor, Odense
Børge Houmann,
Redaktør, M. F.

Ingeborg Højlt,
Vordingborg

K. V. Jensen,
Tandlæge, Tønder

Meldgaard Kristensen,
Overportør

Teit Kærn,
Reservekirurg, Dr. med.

Gelius Lund,
Rigsdagsstenograf

Aksel Milthers,
Docent

Ragnhild Morville,
Viborg

J. Christmas Møller,
cand. jur., M. F.

Arne Noe-Nygaard,
Professor, Dr. phil.

Chr. Ostenfeld,
Civilingeniør, Dr. techn.

Jørgen Poulsen,
Civilingeniør, Hillerød

Waldemar Sørensen,
Fuldmægtig, Horsens

Ejnar Thorsen,
Civilingeniør

Sven Tobiesen,
Papirhandler, Esbjerg

»Frit Danmark« udkommer ugentlig og koster 3,30 Kr. Kvartalet. Abonnement kan tegnes gennem Postvæsenet og de lokale Frit Danmark-Grupper eller direkte gennem Ekspeditionen, hvorefter Postoprævning bliver udsendt. Løssalgspris: 30 Øre

Krænker Strejker faglige Retsregler, er de ulovlige!

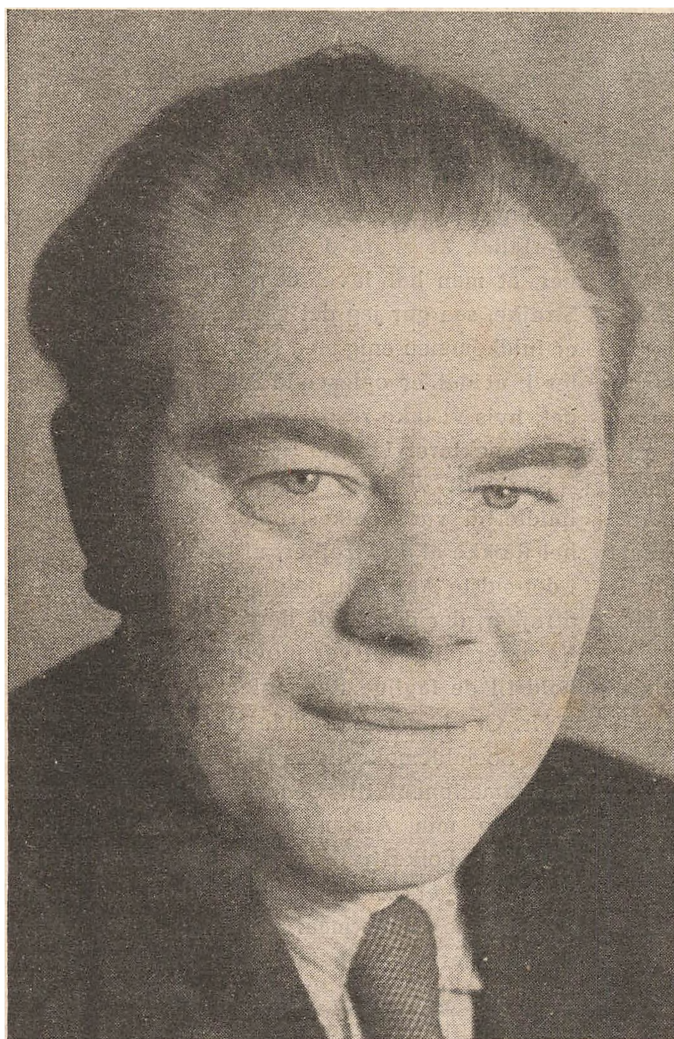
Af HANS HEDTOFT

Socialdemokratiets Formand, Folketingsmand Hans Hedtoft, svarer efter Opfordring fra Frit Danmarks Redaktion i det følgende paa Læge Georg Moltveds Artikel »Strejker og Ulovlighed« i sidste Nr. af F. D.:

Min første Reaktion paa Redaktionen's Opfordring til at skrive et Svar paa Hr. Læge Georg Moltveds Artikel: Strejker og Ulovlighed var den, at jeg vilde sende Afbud. Jeg følte ved Gennemlæsning af Artiklen og føler stadig, at jeg her staar overfor en Mand, som anvender den ret velkendte men derfor ikke mindre forkerte Formel først at opstille for sig selv det Resultat, han ønsker at naa, hvorefter Argumenterne søges frem og afpasses efter den ønskede Konklusion. Jeg føler ogsaa, at Hr. G. M. paa afgørende Vis savner Kendskab til saavel Forudsætninger som Praksis for den danske faglige Ret, saa hvis mit Svar alene var møntet paa Hr. G. M., vilde jeg vide, at jeg skrev uden at finde Forstaaelse.

Jeg maa imidlertid gaa ud fra, at Hr. G. M.'s ret snedige men forkerte Argumentation vil kunne fæstne sig hos nogle af Bladets Læsere, hvorfor et Svar af Hensyn til disse findes nødvendigt. Problemet er for Arbejderbevægelsen som for hele Samfundet for alvorligt til at overfladiske og letkøbte Betragtninger uimodsagt skal kunne give Problemet en urigtig Belysning.

Hr. G. M. skriver: »at Strejker i Øjeblikket er en helt ud lovlige Foreteelse

i vort Samfund«, og heri maa gives Medhold, eftersom Samfundet eller rettere sagt Staten ikke forbyder, men tillader Strejker. Men Forudsætningen for denne Lovlighed er jo, at Strejken er underkastet en af Parterne paa Forhaand godkendt Ordning, og denne Ordning hedder September-Forliget med dertil knyttede faglige Retsinstanser. I Septemberforligets § 2 siges det klart, at Strejker skal varsles, og Parterne forpligter sig til ikke at godkende eller understøtte Strejker, der er etableret i Strid med Varslingsbestemmelserne. En Strejke vil altsaa være

overenskomststridig, hvis den ikke er varslet, og det hvad enten Aarsagen til Strejken ligger indenfor eller udenfor den Virksomhed, hvor Strejken etableres.

Saa langt synes Hr. G. M. at være med, men da dette ikke passer i Krammet, finder han ud af, at »det at være overenskomststridig og at være ulovlig er nu ikke helt det samme« og undlader saa omhyggeligt at give en Definition af denne dristige Paastand.

Jeg ved ikke, om en spidsfindig Leg med Ord kan vise en Forskel paa »overenskomststridig« og »ulovlig«, men jeg ved, at i det daglige Sprogbrug dækker disse to Ord hinanden, naar de nævnes i Forbindelse med Strejker, og jeg ved, at Arbejderne, hvis Forhold vi her taler om, af bitter og dyrekøbt Erring fra den faste Voldgiftsrets Kendelser er paa det rene med, *at etableres en overenskomststridig Strejke, saa er den ulovlig, slet og ret!*

Med Hensyn til alle de andre, der deltog i »Folkestrejken«, (altsaa »Folkestrejken« i et frit Land med parlamentarisk Styre), gaar Hr. G. M. uden videre ud fra, at naar de ikke er forpligtet i Henhold til kollektiv Overenskomst, har de ogsaa Ret til at strejke uden Varsel. Saa let er det hele nu heller ikke. Professor Knud Illum skriver (Den kollektive Arbejdsret): »Kan saavel Arbejdere som Arbejdsgivere uden Varsel bringe det enkelte Arbejdsforhold til Ophør, kan Arbejdsstandsning iværksættes uden Varsel. Hvis derimod Aftalen er sluttet for

en vis Tid eller for Tiden, indtil det bestemte Arbejde er fuldført, kan Deltagelse i Strejke eller Lockout ikke give nogen af Parterne Ret til at afbryde deres Forhold i Utide. Skal ifølge Enkelt-Kontrakten Parterne give Opsigelsesvarsel, maa dette iagttages ved Iværksættelse af Strejke eller Lockout.«

Som man ser, vil der kun være en meget lille Kreds tilbage, som uden videre kan forlade deres Gerning, og denne lille Kreds' Indflydelse paa Strejke i Almindelighed kan man vist godt se bort fra. For Sagen er jo den, ærligt og aabent sagt og uden Tanke om Fornærmelse til nogen Side, at de Folk laver ikke »Folkestrejke«, ganske simpelt fordi de ikke raader over den folkelige Kraft og Styrke, der ved en saadan Strejke kommer til Udtryk. Personer fra denne Gruppe kan muligvis ad udemokratisk Vej — man ihukomme »Ryparkens Venner« og »Post scriptum« — ophidse Arbejderne til Strejke, men det gør da ikke Strejken lovlig — tværtimod saa meget mere forkastelig, eftersom Ansvarer dækker sig bag Illegalitetens Maske og undrager sig de Strejkendes Kontrol. Hr. G. M. er saa venlig at minde os om de historiske Demokratier, hvor Demokratiets Vugge stod paa Gaden og fører til »i fuld Offentlighed«. En lignende fuld Offentlighed er ønskelig ogsaa i et moderne Demokrati, fordi det sikrer demokratisk indstillede Arbejdere mod at løbe efter Lygtemænd.

Hr. G. M. nævner smagfuldt(!) »den billige Glemsomhed« i Forbindelse med nogle ulovlige Strejker af lokal Karakter; Kommunalarbejderstrejken paa Frederiksberg, Tekstilarbejderstrejken i Vejle og Renovationsstrejken i København. At netop disse Strejker nævnes i samme Aandedræt som »Folkestrejken«, viser klart Hr. G. M.'s Begrebsforvirring.

De omtalte 3 Strejker var lokalt betonedede, rent faglige Strejker, som de respektive faglige Organisationer straks erkendte var ulovlige efter gældende faglige Bestemmelser, og som de søgte afviklet hurtigst muligt. Fra Arbejderside godkender man ikke den Slags Strejker, men man maa forudse, at de kan komme. Blandt andet derfor har man medvirket til Dannelsen af det

faglige Retssystem, hvor saadanne Ulovligheder kan blive bragt ud af Verden, om det ikke sker ad anden Vej.

Der vil i Almindelighed ikke være Grund til politisk at beskæftige sig med saadanne lokalt betonedede Strejker, med mindre de paa en eller anden Maade krydser det politiske Arbejde. Det skete for Eksempel med Kommunalarbejderstrejken paa Frederiksberg, og der ser vi da ogsaa Arbejderbevægelsens Folk klart tage Afstand. Om denne Strejke sagde Socialdemokratiets Ordfører, Raadmand Einer-Jensen den 13. August 1945 i Frederiksberg Kommunalbestyrelse: »Konflikten er ulovlig, og hvis det kan tilfredsstillende Flertallet, at vi fra denne Side beklager, at man har lavet denne ulovlige Strejke, saa gør jeg det gerne.... Jeg er fuldkommen enig med Hr. Axel Møller i, at det er opløsende for Samfundet, hvis vi ikke respekterer hinanden og respekterer Lovene.«

Saa vidt de rent faglige Strejker. Imidlertid var »Folkestrejken« og en hel Række af de Strejker, vi har kendt i det sidste Aars Tid, politisk betonedede Strejker, der dog trods deres politiske Karakter alligevel var ulovlige i Henhold til de faglige Retsregler.

Hr. G. M. søger at finde en Forskel paa Socialdemokratiets Deltagelse i Proklamationen til Generalstrejke i 1920 og min Afstandtagen fra den ulovlige »Folkestrejke«. Dog gør Hr. G. M. opmærksom paa, at Strejken i 1920 havde til Formaal at bringe det parlamentariske Arbejde ind i Baner, som Demokratiet ønsker. Ja rigtigt, dengang gjaldt det om at bevare den Form for politisk Liv i Danmark, som hele Befolkningen igennem Aartier havde kæmpet for at sikre sig, og der fandtes ingen anden Form, hvorved man havde Mulighed for at komme igennem.

Man kunde ikke henvende sig til Regeringen eller Rigsdag eller Domstole eller andre demokratiske Instanser i den Sag. Der var kun det ene at gøre at true med en Strejke, som dog aldrig blev effektueret. Anderledes med »Folkestrejken« i Anledning af Klagenbergsagen. Her staar vi overfor et Tilfælde, hvor vort Samfund i Forvejen raader over Institutioner og Instanser, der

kunde have løst og har løst denne Sag. Jeg gaar ud fra som givet, at Hr. G. M. ved, at enhver Dom afsagt ved en dansk Domstol kan tages op til fornyet Behandling, hvis der fremkommer nye Momenter til Bedømmelse af Sagen, enten disse Momenter saa vil betyde en Mildnelse eller en Skærpe af den afsagte Dom. Naar det er saaledes, var det ikke paa Grund af Demokratiets Mangler eller paa Grund af manglende Vilje til at løse det opstaaede Spørgsmaal ad demokratisk Vej, Strejken opstod.

Hr. G. M. skriver, at »Folkestrejken« var et Udtryk for et vaagent Demokrati. Jeg vil vove at paastaa, at »Folkestrejken« var Resultatet af uparlamentariske, udemokratiske og ukontrollable Kræfters Spil med den sundt tænkende Arbejders Retsbevidsthed. Vi tager klart Afstand fra den Slags, fordi vi ved, det ikke tjener hverken den danske Arbejderbevægelse eller den danske Befolkning iøvrigt.

Jeg har i min Tale i Rigsdagen angaaende »Folkestrejken« henvist til dansk Arbejderbevægelses Indstilling, Tradition og Aand. Den danske Arbejderbevægelse er demokratisk i sin Indstilling, dens Traditioner er demokratiske og dens Aand er demokratisk. Vi har tilstræbt i Tiden, der er gaaet, og vil gøre det fremover, at bygge et demokratisk Samfund, der er en Retsstat hvilende paa de af de lovligt valgte Instanser oprettede Institutioner, og vi ønsker ikke at afvige herfra, for vi ved, at kommer vi ind i en Tilstand, hvor Lovløshed skal være Udtryk for et vaagent Demokrati, saa betyder det en Fare for indre Opløsning, og det kan blive en Trusel mod vor demokratiske Retstilstand, som ikke mindst danske Arbejdere er interesseret i blive opretholdt.

Lad det være Arbejderbevægelsens ansvarlige Instanser, der bestemmer, naar Strejkevaabnet skal anvendes. Gør man det, kan det danske Samfund føle sig sikker paa at have Forsvarere for det vaagne Demokrati, Hr. G. M. ønsker, og vel at mærke ikke konjunkturpaavirkede Forsvarere, men Forsvarere, hvis demokratiske Indstilling ingen med Rette har kunnet drage i Tvivl.

Hans Hedtoft.

HANDLEDE VI RET (fortsat fra Side 2)

ge for Opretholdelse af det danske Samfunds Fred og Værdighed. Og samtidig formaaede vi at øve afgørende Indflydelse paa Opgørets Love og Regler.

Pudsigt nok er det ikke alene vore Tilhængere og Kammerater, der stundom bebrejder os vor Holdning til Regeringsdannelsen. Samme Betragtning har jeg mødt hos Repræsentanter for de »gamle« politiske Partier. »Hvor vilde I have staaet smukt og rent, hvis I var gaaet hjem straks efter Nazismens Nederlag og havde overladt os, som havde Træning og Forstand dertil, det fulde Styre«. Her glemmes det, at ogsaa Politikerne før 5. Maj ønskede og krævede vor Medvirken. Men iøvrigt er det sandt, at det havde været fristende at indtage en sliq uantastet Holger Danske-Positur i Kassematerne, ombølget af Beundring og Lyrik, mens andre havde Slæbet og Besværet. Blot maa man spørge, om Landets Styre i saa Fald havde været et fuldgyldigt Udtryk for Stemningen i Folket paa Tærsklen til Freden, — om de, som stod bag os, havde været tilfredse med, at vi forlod Valpladsen, før Grundlaget var lagt for Opfyldelsen af Modstandsforkæmpernes Krav om Opgør, — om dette helt skulde overlades til de Kræfter, hvis Linje brød sammen i Folkestrejkernes og Sabotagens Baal i Sommeren 1943.

Vi valgte at give Afkald paa Glorien og lade os se i Nærbilleder med alle vore Skrøbeligheder og (eventuelle) Fortrin, men til Gengæld forfægte de Tanker, som saa mange havde sat Livet ind for at se virkeliggjort.

— Min kritiske Revision af Frihedsraadets Stilling til Regeringsdannelsen efter Befrielsen bliver derfor, at det var berettiget, rigtigt og heldigt for Landet, naar Repræsentanter for de to Hovedretninger i Holdningen til Besættelsesmagten — den aktive Modstand og »det gode Forhold«s Politik — delte Ansvar og Indflydelse i Overgangsperioden. De havde hver for sig været toneangivende i en Periode af de fem Aar. De gik ind paa lige Fod, med lige mange Repræsentanter, ingen af Parterne sad i Minoritet, som »Gidsel« for den anden.

Mogens Fog.

TAKT OG TONE

Vi har modtaget:

Som gammel Redaktør af et af Krigstidens »Frit Danmark« i Udlandet, ser man nysgerrigt i Bladet herhjemme, for at se hvilken Linie det følger. Man bliver hurtigt klar over, at der ingen Linie og ingen Standpunkter er, bare forvirret Tale.

Som nu den Artikel om Kejserens nye Klæder. Man maa uden Tvivl have flere Lattermuskler, end selv Storm-P. hersker over for at finde den vittig, og det er formodentlig Hensigten. En Masse Mennesker faar en Vals, man har Indtrykket af, at en stakkels Mand som kun har drevet det til Kommunelærervirksomhed vil udtrykke sin Misundelse over, at Vorherre har givet andre mere Forstand og desaaarsag et bedre Embede.

Han nævner Københavns Biskop, kalder ham tilmed Ærkebiskop. Bortset fra det usmagelige i et Angreb paa en Mand, der har gjort sig højt fortjent under Besættelsen, saa virker det forstemmende at se, at en Lærer ikke engang ved, at Danmark ingen Ærkebiskop har haft siden Reformationen. Saa er der trods alt noget om de halvtuddannede Seminarister! Men hvis Lærere Viden er saa exact paa alle Omraader, saa siger man Tak for de arme Unger, der har været under Behandling af ham.

At Præsterne skal have et Hib for Nordoftbarnet er soleklart. Godt at vi taa-ler det. Men tænk om de fik Ret i deres onde Profetier. Den Dag jeg kom hjem, stod jeg paa en Sporvogn og hørte en Samtale mellem to Piger paa 12-13 Aar: Den Lærer er Fanden brække for skrap. Han sku kraftedme ha Tæsk. Et Par Dreng paa 10 Aar kom til: La vær for Fa'n i Helvede mæ aa jokke maj over Tærerne. Mon det skulde være et Par af Herr Niensens Elever? Det Frit Danmark, som Herr Nielsen er Talsmand for, er altsaa aabenbart saa frit, at Frihed er lig Tøjlesløshed og Raaddenskab. Jeg synes, at Hollands og Belgiens Børn har lidt moralsk under denne Krig, men de har ogsaa været i Krig og set alvorligere Ting end Danmarks Børn, men det varer længe,

før de er saa langt nede, som Danmarks øjensynligt er. Lægerne kan vist ogsaa fortælle Herr Nielsen om Kønssygdommens Hærgen, men det er maaske noget, som ingenting gør og kun vil hjælpe os til et friere Danmark? Det faar være til- ladt for mere besindige Folk at blive ved at bekæmpe den Aand, som Herr Nielsen er Talsmand for.

Wagner Kolpen,
Sømandspræst.

Vi har forelagt dette for Hans J. Nielsen, der svarer:

De har faaet en helt forkert Opfattelse af min Artikel »Kejserens nye Klæder« i »Frit Danmark«. Den er ingenlunde ironisk ment, men skal forstaaes ganske bogstavelig som en Støtte for Dem og Deres.

Jeg er endog meget glad for Deres skarpe Tilrettevisning, der ikke bare sætter Degnen paa hans rette Plads, men ogsaa giver en Bekræftelse paa det, jeg skrev om Rigtigheden af vort demokratiske Princip, at ganske almindelige Mennesker, der kun drives af lave Motiver og Uvidenhed og ikke engang ved, hvad der tjener dem selv bedst, skal overlade Magten og Indflydelsen til dem, der gennem Uddannelse og Embede har faaet de saglige og moralske Forudsætninger for at herske.

De bemærker rigtigt, at jeg er »en stakkels halvddannet Seminarist med ringe Forstand, der kun har drevet det til Kommunelærervirksomhed«. Jeg ved godt, at jeg i enhver Henseende staaar under en Sømandspræst og kunde sikkert lære meget af Dem, bl. a. Dannelse og Klarhed. Men jeg tænkte blot, at andre maaske ikke vidste det.

Det maa sikkert være mine Elever, de uhøviske Børn, Hr. Kolpen har mødt. — Livet er jo fuldt af morsomme Tilfældigheder — ligesom jeg ogsaa har paavirket alle dem uheldigt, som nu har faaet Kønssygdomme. Det var forkert, at man i sin Tid fratog Præsterne Tilsynet med Skolen — det ser man nu klart. Mon ikke Tidspunktet var inde til at gennemføre den præstelige Vejledning af de utilstrækkelige Lærere? Hans Jacob Nielsen.

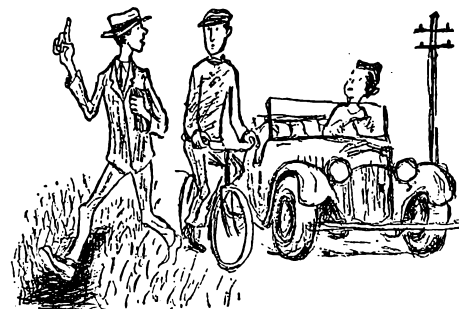
Pas paa!

Stifteren af Bladet Pas paa!, Jørgensen, sidder arresteret for forskellige uheldige Ting under Besættelsen.

Ustraffet ingen Færdselærer kan sovende paa Gaden gaa. Og for at Folk skal Sagens Alvor og Konsekvenserne forstaa, saa laved' Jørgensen et Tidsskrift. Det hed formanende: Pas paa!

Gaa lidt forsigtigt, hvor du færdes. Jok ikke rundt paa maa og faa. Hvis du er heldig, kan du slippe med Tabet af den store Taa. Er du uheldig, ryger Benet og maaske Ho'det. Saa pas paa!

Men der er andre Ting end Biler, for hvilke man sig vare maa. For Tyskerne i lange Baner Hr. Jørgensen paa Maven laa. Han var en Smule uforsigtig, skønt der var nok, der sa': Pas paa!

Han vilde nok belære andre, men selv han ikke forudsaa sin egen sørgelige Skæbne. Nu sidder han bag Laas og Slaa. Saa foreløbig passer Staten paa Redaktøren af Pas paa! Spitfire.

”UDRENSNINGSVRØVL”

Det er trist, at Hr. Vinhandler Gyldenslette er konservativ Folke­tingsmand — det er ikke Mænd af hans Støbning, Partiet trænger til for at faa Luft i de slappe Sejl. Det er ikke Folk, der offentligt udtaler og understreger deres Vilje til at sparke til Udrensningsbestræbelserne, som kan forny og forstærke Tilliden og Respekten for Partiet. Naar Gyldenslette paa Dansk Arbejdes Generalforsamling opfordrer til at imødegaa Angrebene paa Chr. H. Olesen ved »at genvælge ham paa en saadan Tilslutning, at det giver Genlyd« — ja, saa *giver* det Genlyd og skratter stygt i Ørene paa alle anstændige konservative.

Der kan indenfor vide Rammer være Uenighed om Udrensningens Dybde og Bredde, men kun dens erklærede Fjender eller de sløve, for hvem Samfundets Renlighed er ligegyldig, kan finde det i sin Orden, at Olesen fremdeles beklæder Tillidsposter indenfor Organisationer, der er placerede i det offentlige Liv.

Hr. Olesen har under Besættelsen beklædt een Tillidspost, nemlig Kassererstillingen i Dansk-Tysk Forening, der for bestandig har diskvalificeret ham til Tillidsposter i det befriede Danmark.

Da Olesen i 40 var gaaet ind i Dansk-Tysk Forening stødte han mærkelig nok adskillige Steder paa en vis Modvilje og Uforstaaenhed. For at faa alle Misforstaaelser borttrydnet sendte han derfor en længere Skrivelse til sine Bekendte — de skulde dog vide, hvad der havde bevæget ham til at gøre denne specielle Indsats for Fædrelandet. I Skrivelsen, der er dateret September 1940, staar bl. a.: »Det er i mine Øjne ganske uværdigt og uneutralt af en-Dansker i Dag at tage Standpunkt til de Problemer, der er de krigsførende Lande imellem. Gør han det, er han ikke mere neutral Dansker. Danmarks Besættelse af tyske Tropper er en Kendsgerning, der ikke kan give den neutrale Dansker noget Grundlag for at vise disse Tropper, der gør deres Pligt, andet end Høflighed og men­neskelig Forstaaelse.«

Hvilken dyb Erkendelse af Danmarks fortvivlede og ydmygende Situation røber ikke disse Ord! Den Mand, der frivilligt skrev dem, og som uden nogen Art af Tvang handlede i deres Aand, bør rigtignok fortsat sidde paa en af de første Rækker i den danske Offentligheds Parket!

Der er engang imellem utaalmodige Læsere, der spørger Frit Danmark, om vi dog ikke snart kan holde op med at beskæftige os med »det evindelige Udrensningsvrøvl«, og i Stedet samle os om noget positivt. Vi kan kun svare, at der saamænd ikke er noget, vi hellere vil, men at vi ikke kan faa Lov til det, saalænge som Udrensningens Idé forraades lige op i Samfundets Ansigt, af Gyldensletter og af andre — f. Eks. Højesteretssagførere. Vi minder om Hr. Gorrissen, der i Retten ikke mener at kunne nøjes med at forsvare og undskylde sin Klient HRS. Schiørring, men ligefrem finder det paa sin Plads at fremhæve Værnemagernes Fædrelandssind — under Mistæneliggørelse af dem, der holdt sig fri af Le­verancer til Tyskerne. . . .

Er det mærkeligt, at Frit Danmark ikke kan holde op at skrive om Udrensning — og at Land og Folk, Information og Morgenbladet heller ikke kan det?

Den illegale Presses Fest

Den Fest, som »Frit Danmark« arrangerer i Raadhushallen i København den 30. Marts i Anledning af, at »Frit Danmark« i April gaar ind i sin 5. Aargang, tegner til at blive en stor Succes. Gennem de gamle illegale Kanaler har flere Tusinde af Frit Danmarks Medarbejdere fra den illegale Periode faaet et foreløbigt Indbydelseskort, der giver Mulighed for at søge om Adgangskort til Festen. Da der er indbudt ca. 250 Gæster, deriblandt Repræsentanter for alle de andre vigtigste illegale Blade, er det desværre begrænset, hvor mange af Frit Danmarks egne Medarbejdere der kan faa Adgang til Festen. Ved Velvilje fra Raadhusets Side er det muliggjort, at der bliver Plads til ialt 850 Mennesker i Raadhushallen, og der har allerede meldt sig langt over 800 af Frit Danmarks illegale Forbindelser fra hele Landet. En vis Begrænsning vil derfor blive nødvendig, og da der naturligvis har meldt sig flest Københavnerne, bliver det væsentlig blandt dem, Indskrænkningerne maa foretages. I øvrigt er alle Dele af Landet repræsenteret, fra Ska­gen og Frederikshavn til Tønder, fra Esbjerg og Thisted til Hornbæk og Ma­ribo, fra Sejrø til Amager. Gennem F.D.s Provinsrepræsentanter vil samtidig et Væld af de illegale Provinsblade blive repræsenteret ved Festen, »The man in the street« i Vejle, »Nordjysk Frit Dan-

mark« fra Aalborg og Hjørring, »Gry« fra Vordingborg, »Den tredje Front« fra Horsens, »Budstikken« fra Aarhus, »Trods alt« fra Odense o. s. v.

Fra Sverige foreligger der nu endeligt Tilsagn fra følgende Gæster: de to socialdemokratiske Rigsdagsmænd, Forfatteren Fredrik Strøm og Forfatteren Ture Nerman, Forfatteren Bo Enander, Forfatteren Eyvind Johnson, Redaktør Torsten Tegnér fra »Idrottsbladet« og Redaktør Harald Wigforss fra »Göteborgs Handels- og Sjöfartstidning«.

Fra Norge kommer Forfatteren Johan Borgen og Frue, og desuden har Ingeniør Eyolf Svendsen fra Oslo telegraferet, at der kommer 5 Repræsentanter for den norske illegale Presse. Navnene paa disse Repræsentanter kender vi endnu ikke.

Paul la Cour er ved at lægge sidste Haand paa Prologen til Festen, og Ture Nerman har lovet at læse et Digt, som han har skrevet til denne Lejlighed. Otto Gelsted skriver en alvorlig og »Spitfire« en munter Sang.

Ved den kunstneriske Underholdning har bl. a. Skuespillerinderne Karin Nellemose og Bodil Kjer samt Skuespillerne Ebbe Rode og Mogens Wieth lovet at medvirke. Ogsaa »De unge Tonekunstnere« under Ledelse af Lavard Friis­holm har tilsagt deres Medvirken ved Festen.

Statsradiofoniens Reportage fra Festen kan af tekniske Grunde ikke finde Sted paa selve Festaftenen, men vil finde Sted Aftenen efter, Søndag den 31. Marts Kl. 21,15—22,00.

FRIT DANMARK-KONGRES

Dagen efter »Den illegale Presses Fest«, Søndag den 31. Marts, afholder den legale Landsorganisation Frit Danmark den ordinære Landskongres, som i Henhold til Lovene skal finde Sted om Foraaret. Til denne Kongres vil der møde Delegerede fra samtlige lokale og faglige Grupper under Landsorganisationen. Fra de Byer, hvor der planlægges Oprettelse af Frit Danmark-Grupper, men hvor dette endnu ikke er sket, kan der ved Henvendelse til Frit Danmarks Sekretariat anmeldes *ikke stemmeberet­tede Gæster* til Kongressen, som finder Sted i Rigsdagens Fællessal.

Paa Kongressen vil Landsorganisationens Formand, Professor Mogens Fog, aflægge Beretning, og der kan forventes en interessant Drøftelse om Værdien af og Mulighederne for Frit Danmarks tværpolitiske Arbejde. Kongressen begynder Søndag Formiddag Kl. 10 og ventes afsluttet i Løbet af Eftermid­dagen.

Mumle Gåsegg og Johan Borgen

Paa Norges Frihedsdag, den 17. Maj 1945, mens Johan Borgen var norsk Presse-Attaché i Danmark, blev han lykønsket af danske Frihedskæmpere uden for den norske Legation.

Kjeld Abell præsenterer her en af F.D.s norske Gæster ved den illegale Presses Fest:

Johan Borgen før og efter Krigen er to vidt forskellige Personer. Udvendig er han tilsyneladende ganske den samme, lys som kun Nordmænd kan være det, med stærke blaa Øjne og en Nøddeknækker-Profil, der pludselig kan glattes ud, som tilhørte den en ung, engelsk Diplomat med baade Eton og Arvegodser i Ryggen, for i næste Sekund at krølle sig sammen til en klassisk Tragediemaske fuld af Panderynker. Indvendig er han eller rettere var han et Puslespil, hvor hver Brik egentlig havde mest Lyst til at blive et helt Spil for sig. Adskillige Appelsiner var faldet i hans Turban, Dramatikerens, Romanforfatterens, Essayistens, Novellistens, den politiske Skribents og den journalistiske Skribents — over det hele stod »Mumle Gåsegg« som en Klamme, der samlede alle Evner til eet Facit.

Mumle Gåsegg, det var det Navn,

der før og i Begyndelsen af Krigen stod under den mest læste Artikel i »Dagbladet«. Hvad og hvem Mumle Gåsegg var, er ikke til at forklare i en Haandevending, hertilands savner vi Sammenligningsgrundlaget. Paa Tryk var det Petit-Journalistik, men medens man læste, syntes man, at Bogstaverne blev store, tværs gennem den elegante Form følte man Snærten, der svirpede og ikke lod i Ro. Alle Problemer blev taget op til Debat, og Debatten førtes bevidst og i en ganske bestemt Hensigt, Mumle Gåsegg havde en Linie og fulgte den, hans Valgsprog og Indskriften over det kgl. Teaters Proscenium var i Virkeligheden Synonymer.

Saa kom den katastrofale Dato i April. Den tog ikke Livet af Mumle Gåsegg. Tværtimod. Det var snarere, som om Aarene op til Krigen havde været en Træning. Læserne havde været paa Kursus og lært at oversætte Antydninger, Hentydninger, ja tilsidst kun ved Hjælp af et lille uskyldigt Stikord at læse mellem Linierne, dette

forunderlige »Ingenmands-Land«, som selv den stærkeste germanske Lup havde svært ved at granske. Først i 1941 begyndte »de Herrer« at ane, og Mumle Gåsegg maatte forlægge Residensen til Grini med fineste Skudsmaal. Sigurd Hoel siger det saaledes: »Ved siden af Francis Bulls Foredrag og Arnulf Øverlands og Nordahl Griegs vers var disse små artiklene den store litterære prestasjonen i okkupasjonens Norge.«

Fra Grini vendte Johan Borgen alene tilbage. Mumle Gåsegg havde gjort sin Pligt. Johan Borgen havde ikke Brug for ham mere. Han kastede Masken, traadte frem foran Tæppet, samlede alle sine Evner og gav dem kun een Retning — Fremtiden.

Natten under Danmarks Befrielse blev han landsat i Tuborghavn og indtog som første Mand sin Plads i den norske Legation, hvor den nøgterne Titelfordeling havde gjort ham til Presse-Attaché. Diplomatsk af Ydre, i det lange Løb kunde Diplomatiets trods alt ikke holde paa ham. Han, som naar det gjaldt det kunstneriske, var den fineste Kender af Formens Betydning, taalte ikke at lade sig spænde inde i en Form. For ham eksisterede kun den frie Udfoldelse. Ikke et Øjeblik drømte han om at gaa paa Akkord. Han er Kunstner — og han er Menneske.

Det halve Aar, Johan Borgen var i Danmark, blev til et Samarbejde og et Venskab med Modstandens Danmark. Det var han i Familie med. Dér hørte han hjemme. Og dér hører han stadig hjemme.

Nu sidder han i Oslo med Elastik om de Ærmer han kunde ryste alting ud af. Men Guderne, der gav ham saa store Gaver, kan ikke friste ham mere. Han vil kun een Ting — bygge. Være med til at bygge det Grundlag, som en ny fri Verden kan leve videre paa. Han har altid haft sin Linie og sit Maal, før nærmede han sig det dansende og smilende og fik os alle til at danse og smile med, nu gaar han lige paa. For ham er det, vi er paa Vej ind i, Dødsensalvor. Han har taget sit Standpunkt og er gaet ind paa sin Plads.

Mumle Gåsegg har aftjent sin Værnepligt. I Dag er han Befalingsmand.

Kjeld Abell.

Nogle af de Mænd, som blev idømt de haardeste Straffe ved Krigsansvarsprocessen i Helsingfors, forlader Domhuset efter Afsigelsen af Dømmene. Fra venstre Ryti, Linkomies og Rangell. Bagved Ryti ses Ramsay.

Paragraf 13 er opfyldt

Stockholm, Marts.

Et Kapitel i Finlands Historie afsluttedes med Dømmene i Krigsansvarsprocessen og Mannerheims Tilbagetræden som Præsident. Det sidstnævnte var en Konsekvens af det første. Og begge Dele en Følge af den finske Vaabenstilstand i September 1944. Finland forpligtede sig i denne over for Sovjetrusland og Storbritannien til at gøre op med Krigsforbryderne. Dengang var man i Finland aabenbart ikke paa det rene med, at dette Begreb ogsaa dækkede de krigsansvarlige Politikere. Det trak længe ud, før Regeringen tog Initiativet til en Rettergang over disse. En af den allierede Kontrolkommission i Helsingfors udfærdiget Fortolkning i Sommeren 1945 til-

vejebragte den fornødne Klarhed over dette vigtige Punkt. Paragraf 13 viste sig at være en af de vigtigste i Vaabenstilstanden. Saa kom Loven om Særdomstolen i Stand, og i Midten af November begyndte Processen mod de otte Politikere, der af Regeringen blev udpeget som Krigsansvarlige. I Slutningen af Marts faldt Dømmene. Krigsansvarsprocessen havde afsløret mange forbløffende Forhold. Præsident Mannerheims Navn blev allerede i Starten draget med ind i Processen. Interessante Enkeltheder om den tidligere Øverstbefalendes Delagtighed i Krigspolitikken kom for Dagen. De otte Politikere forsøgte at formindske deres Ansvar ved at drage Hovedkvarterets Rolle frem. Men dette havde ingen

Interesse for hverken Anklagemyndigheden eller Regeringen — og tilsyneladende heller ikke for Kontrolkommissionen. At rejse Anklage mod Generalerne vilde ikke kunne lade sig gøre uden samtidig at sætte Landets Statsoverhoved paa Anklagebænken. Dette var en indrepolitisk Umulighed og Utænkelighed. Og en Unødvendighed. De politiske Konsekvenser af Afsløringerne omkring Hovedkvarteret fremstod tilstrækkelig klare allerede ved Processens Begyndelse. Og i Begyndelsen af Marts skete altsaa Præsidentskiftet. Statsminister Paasikivi, Landets virkelige Leder siden September 1944, tiltraadte Præsidentembedet. Og nu var Finland i Regeringskrise.

Men det var en Regeringskrise uden

størpolitisk Betydning eller Alvor. Den havde nærmest en teknisk Karakter. Finland har haft Koalitionsregering siden Vaabenstilstanden. Samtlige Partier deltog i Regeringen indtil Rigsdagsvalget i Marts 1945. Efter dette skete der en Omgruppering, ved hvilken Samlingspartiet, det af Krigspolitikken mest kompromitterede, gled ud af Regeringen, samtidig med at Venstrepartierne fik en større Repræsentation. Socialdemokraterne og Kommunisterne raader over 10 af Regeringens 18 Ministerpladser. Paasikivi selv har tilhørt det konservative Samlingsparti, men meldte sig ud af dette efter Vaabenstilstanden. Straks efter Præsidentskiftet i Marts meddelte de finske Kommuniste, at de ikke gjorde Krav gældende om Statsministerposten. Derved blev Indenrigsminister Leino, et af de mest omstridte politiske Navne i Finland i Dag, ud af den store Gættekonkurrence om, hvem der skulde blive Regeringschef. Men uanset hvem det maatte blive, er der ikke sket og sker der ikke nogen Ændring i Regeringens Arbejdsprogram. Og uanset at Leino renoncerede paa Statsministerposten, raader han som Indenrigsminister over saa store Magtbeføjelser, som omtales senere i denne Artikel, at han forbliver et af Regeringens stærkeste Navne.

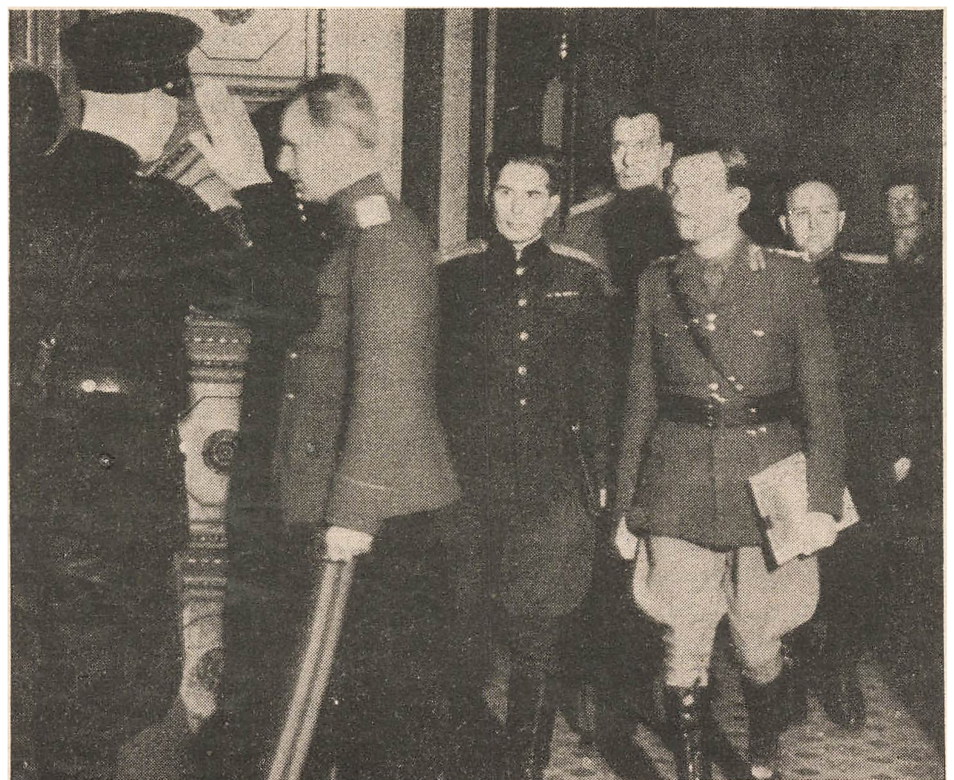
Der er siden Vaabenstilstanden kun een Arbejdslinje for den finske Regering og det finske Folk. Og denne Linje hedder venskabelige Relationer til og Samarbejde med Sovjetunionen. For Gennemførelsen af dette Program har Paasikivi været sit Land til uvurderlig Gavn. Paasikivi er uden Tvivl en af de dygtigste og mest behændige Politikere, Finland nogensinde har haft. Dette først og fremmest fordi han er en af de klogeste Realpolitikere i Finlands Selvstændighedshistorie. Han har den Fordel frem for de fleste af denne Periode finske Politikere, at han virkelig kender Sovjetrusland. Paa den anden Side har Moskva en meget stor Tillid til denne finske Statsmand. Naar man har læst Protokollen over Paasikivis Fredsmission i Kreml i Marts 1944, Finlands første virkelige Fredskontakt under den anden Krig, belyst gennem Dokumenter, som blev fremlagt under Krigsansvarsprocessen, forbløffes man over den frie og aaben-

hertige Tone, som prægede Samtalerne mellem Paasikivi paa den ene Side og Stalin og Molotov paa den anden. Næppe nogen anden europæisk Statsmand kender de høje Herrer i Kreml saa godt som Paasikivi. Man kan ikke se bort fra, at dette grundige personlige Kendskab, der maaske snarere er et Venskab, maa have en vis Betydning for Paasikivis Opfattelse af Intentionerne i Sovjetunionens Politik over for Finland. Det havde derfor en ganske overordentlig Vægt, naar Paasikivi i sin Tale paa Finlands Selvstændighedsdag i Januar i Aar erklærede, at bortset fra Krigsansvarsprocessen var der ikke noget politisk Problem, der truede Forholdet mellem Finland og Sovjetunionen.

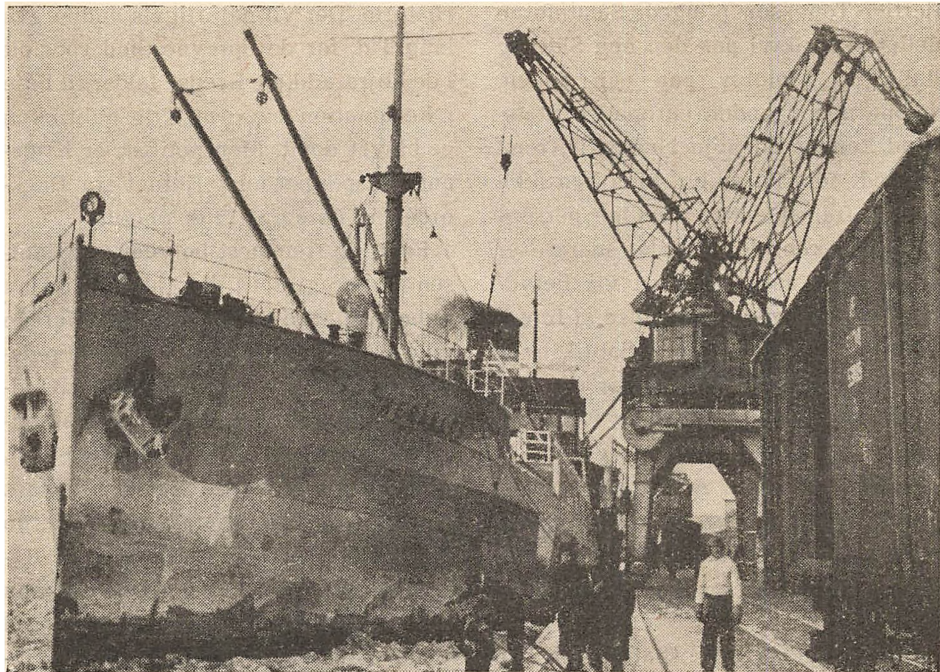
De finske Folkedemokrater, som har været de største Indpiskere til Fremskyndelse af Processen, har erklæret, at Spørgsmaalet om Finlands Krigsansvarlige nu definitivt er bragt ud af Verden. Dette betyder, efter at Mannerheim har trukket sig tilbage, at der ikke fra venstreradikal Side vil blive stillet Krav om at gøre Ansvar gældende over for Militærledelsen. Der er saaledes efter en lang og meget bevæget Periode faldet Ro over et af de alvorligste Problemer i Finlands nyeste

Historie. Der vil naturligvis endnu gaa lang Tid, før de opreyste Sind specielt i de højreradikale Kredse falder til Føje i Resignation over, at Krigspolitikken er blevet dømt. Men politisk er Krigsansvarsspørgsmaalet fjernet fra Dagsordenen. Paragraf 13 er opfyldt.

Først og fremmest betyder Opfyldelsen af Paragraf 13 dog, at Finland nu er berettiget til at vente, at de Allierede vil bevilge Landet den endelige Fredslutning. Denne skal som bekendt udformes af en kombineret russisk- engelsk Kommission, hvis Arbejde dog, lige saa bekendt, er blevet forsinket paa Grund af Meningsforskellighederne blandt de Allierede vedrørende de italienske Fredsvilkaar. I Praxis kan man dog næppe vente større Ændringer i Vaabenstilstandsvilkaarene for Finlands Vedkommende, selv om der fra visse Sider i Finland er fremført Betragtninger over Mulighederne for en Revision af den i 1944 fastsatte finsk-russiske Grænse. At den hidtil udeblevne nominelle Fredslutning ikke har haft nogen Indvirkning paa Genoptagelsen af Finlands diplomatiske Forbindelser, fremgaar af, at baade Sovjetunionen, England, Amerika, Frankrig og Norge forlængst har udvekslet Gesandter med Finland.

De allieredes Kontrolkommission paa Vej til Retssalen for at overvære Afsigelsen af Dommen i Krigsansvarsprocessen.

Skønt det gaar langsomt, begynder Finnerne ogsaa at mærke Fredens Fordele. Damperen »Herakles» er ankommet til Havnen i Åbo med 2300 Tons Kaffe foruden en Del Tobak, Sæbe, Fedt, Huder og andre Varer.

De indrepolitiske Følger af Krigen og Vaabenstilstanden har imidlertid ikke ændret Karakter. Det er fremdeles Skadeserstatningerne til Sovjetrusland, der staar i Forgrunden og som kræver alle industrielle og økonomiske Ressourcer. Dog har det været en stor Lettelse for Landets Produktionsapparat, at Fristen for Levering af Skadeserstatningerne er blevet forlænget fra seks til otte Aar. Men endda er det store Mængder, Finland skal af med i dette Tidsrum. Alene i det første Leveringsaar er en Fjerdedel af Træforædlingsindustrien og 80 pCt. af Metalindustriens Produkter gaaet østpaa. Skibstonnage til en Værdi af 60 Millioner Dollars er under Bygning til Sovjetunionen, og ialt beløber Erstatningsleverancerne sig til 300 Millioner Dollars. Hertil kommer en særlig Regning for Værdier, der blev fjernet fra de karelske Omraader, da den finske Hær trak sig tilbage, og som alene for indeværende Aar overstiger det Beløb, der medgaar til de i Vaabenstilstanden fastsatte Skadeserstatninger.

Paa den anden Side er det kun meget smaa Mængder af Importvarer, der er kommet til Landet. Nylig har den finske Regering opnaaet en Varekredit i U.S.A. paa 35 Millioner Dollars. I første Række behøver Finland dog Raa-varer til Industrien, særlig den store Metalindustri, som er nødvendig for

Overholdelse af Leverancerne til Sovjetunionen. Konsumtionsvarerne kommer i anden eller tredje Række, og Inflationen i Landet ser derfor ikke ud til at kunne standses foreløbig. Først ved Paasketid faar de længselsfuldt ventende Forbrugere den første Tildeling af Kaffe efter Krigen, hvilket viser, at det gaar yderst langsomt med Forsyningerne. Levnedsmiddelsituationen er stadig meget daarlig, og endnu værre er Tøjsituationen. Men om denne hører man ikke megen Tale i Finland, hvilket beror paa det Ræsonnement, at man ikke er oplagte til at tale om nyt Tøj, før man er mætte — og før man igen kan fylde det Tøj ud, i hvilket man har gaaet de sidste 5—6 Aar.

En udbredt social Uro gør sig naturligvis gældende i Landet i Forbindelse med Inflationen. Lønsproblemet er et af de største Problemer, Regeringen har været stillet overfor, men nogen tilfredsstillende Løsning er endnu ikke opnaaet. Lønforhøjelser, med efterfølgende Lønstop, er blevet indført for mange Arbejderkategoriers Vedkommende, men Sort Børs-Priserne nægter at lade sig regulere efter de officielle Indextal. Seddelindløsningen i Begyndelsen af Aaret var et ret drastisk Skridt til Imødegaaelse af Pengerigeligheden og Sort Børs-Handelen, men eftersom denne Foranstaltning ikke

efterfulgtes af nogen Varerigelighed, kunde den naturligvis kun faa en begrænset Betydning.

Den indrepolitiske Aktivitet i Finland grupperer sig af disse Grunde særlig omkring de økonomiske og finansielle Problemer. Og til en vis Grad er Partierne enige om Retningslinjerne for den Politik, Regeringen maa gribe til for at bringe Landets Økonomi paa Fode igen. Rigsdagssamarbejdet mellem Socialdemokraterne, Kommunisterne og Agrarpartiet foregaar tilsyneladende nogenlunde gnidningsfrit, og den rødgrønne Blok, som den kaldes, har opnaaet adskillige Resultater ved at arbejde i Fællesskab. Men den afgørende Principdebat i Landet staar dog omkring de Venstreradikales Socialiseringsprogrammer, der omfatter Bankvæsenet og til en vis Grad det private Næringsliv, for saa vidt som der er fremsat Forslag om Oprettelse af Produktionsraad ved de største Industrivirksomheder. Om dette Forslag kan der ventes en stadig skarpere offentlig Diskussion.

At Finland endnu ikke er et Land i fuldstændig indrepolitisk Balance fremgaar af, at det nylig har været nødvendigt at udstyre Indenrigsministeren med ekstraordinære Beføjelser. Han har saaledes Ret til at gribe ind over for Personer, der modarbejder eller kan tænkes at ville modarbejde Republikkens Interesser. Saadanne Elementer kan forvises fra deres Opholdssteder eller anbringes i Beskyttelsesarrest, og der knytter sig det særlige ved dette Regeringsdekret, at Indenrigsministerens Afgørelser ikke kan appelleres. En saadan Bemyndigelseslov er naturligvis af overordentlig betænkelig Karakter. Særlig utiltalende er den, fordi der kan gribes ind over for en Person paa den blotte Mistanke. Indenrigsminister Leino har i Rigsdagen begrundet Foranstaltningen med, at der for nogen Tid siden blev begaaet to Attentatforsøg mod Lederen af den allierede Kontrolkommission, Generaloberst Sjanov. Set fra denne Synsvinkel faar Dekretet mere Karakter af en af udenrigspolitiske Grunde betonet Foranstaltning, men at den er en Skønhedsfejl i Billedet af det nye demokratiske Samfund, der er ved at vokse op i Finland, vil ingen kunne benægte.

A. Rasten.

Østtyskland under russisk Herredømme

Fra det engelske Tidsskrift »Economist« bringer vi et Uddrag af en Artikel, hvori en Specialkorrespondent har skildret Forholdene i den russisk besatte Zone af Tyskland, saaledes som de har udviklet sig fra Krigsafslutningens Dage til omkring Nytaar:

Da den røde Hær naaede frem til Egnene øst for Elben, lød Goebbels' sidste dystre Profetier om det overhængende »Stormløb fra Stepperne« endnu i Tyskernes Ører. De fleste Tyskere vidste, at de ingen Barmhjerlighed havde at vente fra Russerne. Det, som drev »Steppehærene« fremad, var deres Længsel efter at hævne alle de Lidelser og Ydmygelser, som det tredje Rige havde paadraget Rusland. Millioner af Tyskere flygtede i Panik for den russiske Hævn, mens andre Millioner blev tilbage for at tage deres Straf.

I Berlin og andre Byer, hvor mangeaarigt Gestapo-Regimente ikke helt og holdent havde kunnet udrydde Kommunisterne, vækkede Dunderet fra de russiske Kanoner, som nærmede sig, en Tone af Forhaabningsfuldhed til Live i Arbejderdistrikterne. I Slaget om Berlin rykkede tyske Kommuniste fra Wedding og Neuköln ud for at hjælpe den røde Hær med at anfælde Hitlers sidste Bastion. Det store Flertal af Berlins Intellektuelle vaklede mellem Fatalisme og en usikker Følelse af Haab; de spekulerede paa, om Russerne, naar alt kom til alt, vilde indse Fordelene ved en Forsoning mellem Rusland og det slagte Tyskland og afstaa fra Hævnorgier.

I Dag staar den russiske Politik stadigvæk overfor dette Dilemma: den drages mellem Hævnlyst og Behovet for en fredelig Udjævning. Stalins Udtalelse — at Hitler-Figurer kommer og gaar, men den tyske Nation og den tyske Stat bestaar — er blevet spredt over hele det østlige Tyskland paa Plakater og Opslag. Alligevel hengav Russerne sig i Løbet af Okkupationens første Uger, ja Maaneder til uhæmmede Hævnorgier. I næsten fire Aar var den russiske Soldat draget ud i Striden med

Ordene »Død over de tyske Usurpatorer« ringende i Ørerne. Disse i Stalins Dagsordrer stadigt gentagne Ord syntes at indebære en Opfordring til ikke at skelne mellem Nazister og andre Tyskere. For den russiske Soldat stod hver Bondegaard paa Vejen til Berlin som en Hule, hvor fascistiske Udyr havde boet. Hver Ko var en fascistisk Ko.

Selvom Befalingsmændene vilde have fragaaet deres tidligere Indstilling og gjort deres yderste for at lægge Baand paa Mandskabets Følelser, vilde de formodentlig ingenting kunne have formaaet imod Hævnpropagandaens ansporende Virkning. Men der findes meget faa Beviser for, at den russiske Ledelse overhovedet forsøgte at dæmpe sine Soldaters Følelser. For en civil Tysker

betød disse første Maaneder af Okkupationen en Tilværelse uden mindste Gnist af personlig Sikkerhed. Brændende politiske Spørgsmaal betyder selv nu meget lidt for ham i Sammenligning med det uafviselige daglige Problem, at klare sin egen personlige Sikkerhed, og i endnu højere Grad gælder dette hans Hustru og Døtre. Det vilde være interessant at vide, om en eller anden tysk Skjald har lavet en nutidig Version af den forfærdelige Vuggevise, som de tyske Mødre sang for deres Børn under Tredivaarskrigen:

Bet', Kindlein, bet',
Morgen kommt der Schwed'.

Hævnorgierne er heller ikke indskrænket til individuelle Aktioner af russiske Soldater. Afmonteringen af ty-

Ved den russisk-amerikanske Grænse ved Gross Topfer kontrollerer russiske og amerikanske Soldater et Hold Flygtninge, der vender tilbage til den russisk besatte Zone.

ske Fabrikker og Jernbaneanlæg samt Udplyndringen af de tyske Bondegaarde truede paa et vist Tidspunkt med at forvandle hele Omraadet øst for Elben til en Ødemark. Kvæget er enten slagtet ned af Værnemagten, dræbt under Stridshandlingerne eller sendt til Rusland; kun mellem 20 og 30 Procent af Kvægstammen er tilbage. Det Forhold, at Landbruget i det krigshærgede Rusland ikke har bedre Vilkaar end i det russiskokkuperede Tyskland forklarer, men mildner næppe det Indtryk af Ødelæggelse, som Landsbyerne øst for Elben giver.

Paradoxalt nok begynder Tyskerne i den russiske Zone at genvinde noget af deres tidligere Følelse af Overlegenhed, og dette trods den Frygt og Forstemthed, i hvilken de lever. De betragter med en vis Ironi de mest slaandede Eksempel paa russisk Ineffektivitet og Kejtethed. De ser med Forbavselse, men ikke uden et muntert Glimt i Øjet, hvorledes russiske Soldater kaster afmonterede Precisionsinstrumenter og fine Dele af optiske Apparater paa Lastbiler og Hestekærrer, som om de var Kartoffelsække. Og de iagttager med ivrig og slet skjult Tilfredsstillelse, hvor utroligt fattige og slidte, Gæsterne fra Øst ser ud.

Det vilde være helt forkert af det anførte at drage den Slutning, at den russiske Okkupation viser et ublandet dystert Billede. Nu da Udbruddet af Hævnlyst paa det nærmeste synes at være ovre, tager den russiske Militærregering fat paa Problemerne og forsøger at genopbygge, hvad der er tilbage af Østtyskland. Jernbanerne er trods alt anvendelige. Kommunalt Arbejde er blevet genoprettet og offentlige Arbejder er sat i Gang igen. Garderne er befriet for Skrammel, maaske hurtigere i den russiske Zone end i de andre. Dette er kommet i Stand paa den Maade, at Kvinder og Gamle er blevet tvangsudtaget til Arbejdstjeneste. Synet af »Kæder« af gamle Kvinder, som slæber Skrammel bort, ser chokerende ud for den vesteuropæiske Besøgende. Men er det ikke bedre at tvinge endog de gamle og svage til at slæbe Murbrokker bort og paa den Maade rydde op for fremtidige Bygninger end at lade dem dø blandt Ruiner, ventende paa et Mirakel?

Ved de Industrier, som ikke har kunnet afmonteres — Kul- og Saltgruberne, de berømte Leunaværker, en Del af Zeiss-Fabrikkerne — er Driften allerede i Gang, og paa nogle Steder er Arbejdsstyrken til og med fuldtallig. For at holde disse Industrier i Gang importeres Kul fra det, som nu kaldes polsk Schlesien. Russerne lærer nu Tyskerne, hvorledes man kan klare sig med Brænde i en kulløs Vinter. De forsyner dem med magre Levnedsmiddeltationer fra Forraad, som Afdelinger af den røde Hær har bjerget og kørt ind i Laderne paa beslaglagte Bondegaarde og Junkergodser. Den hævnlystne Sejrherre forsøger at organisere Livet i Østtyskland, saa godt det kan gaa.

Visse Forholdsregler er blevet taget for at tiltrække de Intellektuelle. Kunstnerlivet baade i Berlin og i Landsbyerne er genopstaaet, hovedsagelig paa russisk Initiativ. Til Teaterforestillinger og Koncerter er der fuldt af Tyskere. De tyske Aviser i den russiske Zone er trods Irritationen over Censuren mere levende og bedre redigeret end de, der udgives i de andre Zoner. De disponerer ogsaa i Valget af Udtryksmaader over større Frihed, end Nazisterne i sin Tid gav, og de russiske Journalister synes at være misundelige. Det bemærkelsesværdige ved den russiske Militærregering er ikke, at den har indført russiske, totalitære Metoder i Tyskland; men at den i saa stor Udstrækning har afholdt sig fra at indføre disse Metoder.

Der findes f. Eks. i den russiske Zone fire Partier — de liberale Demokrater, den kristeligt-social Union, Socialdemokraterne og Kommunisterne. Alle Partier har deres Højkvarter i Berlin, foruden et Netværk af Organisationer ude i Landsbyerne. For hver og et af dem lykkes det paa en eller anden Maade at tale deres eget Sprog i Avispalterne, selv om de ikke tør hævde en altfor afvigende Mening fra den, som Marskal Sjukoff's Medarbejdere har fastsat som den mest »konstruktive«. Skønt den tyske Civilforvaltning formelt er organiseret paa Grundlag af en lige stærk Repræsentation fra alle de fire Partier, sidder Kommunisterne overalt inde med Nøglestillingerne, men Flerpartisystemet er alligevel noget mere end blot en Facade. Partierne

maa ikke indlade sig i nogen offentlig Polemik, men deres Repræsentanter giver faktisk Udtryk for deres Opfattelse, og de har en vis Indflydelse paa den tyske Civilforvaltning.

Alle Partilederne, fra højre til venstre, er enige om, at deres lokale Organisationer bliver behandlet mere eller mindre korrekt af de sovjetrussiske Magthavere. De mener ogsaa, at den russiske Taktik med at genoplive de politiske Partier — i hvert Fald teoretisk, omend ikke i Praksis — har vist sig sundere end Briternes og Amerikanernes temmelig forsigtige og mistroiske Holdning i dette Spørgsmaal. Baade Partiledere og -medlemmer er stolte over, at de har en egen »Zone-regering« i den russiske Zone.

Man bør heller ikke undervurdere Publikums positive Reaktion overfor de sociale Reformer, som er blevet gennemført øst for Elben, selv om disse utvivlsomt modtages med en Undertone af reserveret Forsigtighed. De hidtil vigtigste Beslutninger gælder Jordreformen samt Stats-Overtagelsen af Industrien. Ligefra sit Indtog har den røde Hær haft fuldt op at gøre med at tage Vare paa Junkernes Storgodser. Junkerne selv kan man faa at se, kørende omkring i Zigeunervogne paa Vejene i de britiske eller amerikanske Zoner.

Ejendommene er blevet anvendt til Levnedsmiddeldepoter for den røde Hær, men fornylig frigaves igen cirka det halve Antal Godser af de russiske Regimentskvartermestre til den tyske Administration for at udstykes og fordeles blandt Landarbejdere, jordløse Bønder og tyske Landmænd, som er blevet drevet bort fra de østlige Grænselands. Man tænker paa før Aarets Slutning, at tilbagegive alle de tyske Storgodser til Tyskerne — omend ingenlunde til deres tidligere Ejere — og de russiske Troppers Proviantering skal organiseres paa Grundlag af Levnedsmiddelleverancer fra Bønderne. Jordens Nyfordeling gennemføres paa en temmelig improviseret Maade: et hundrede Hektarer er absolut Maksimum for en Gaard, uanset Jordens Frugtbarhed. Nogen Erstatning udbetales ikke til den tidligere Ejer, forsaavidt denne ikke har været »aktiv Antifascist«, eller Ejendommen har tilhørt Kirken.

SENSATIONEN

Ugens Bidstrup

DER ER OGSAA URO I SCHWEIZ

AF J. OLANIÉ

I Slutningen af December kom der i det zürichske Tidsskrift »Die Weltwoche« et Interview med Professor Karl Barth, hvor man for første Gang læste om »Schweiz' Uro«. Siden er dette Tema blevet taget op af flere andre Blade og Tidsskrifter, det har været Genstand for temmelig heftige Diskussioner.

Først kom de saakaldte »blaa Tidsskrifter«, d.v.s. foruden »Die Weltwoche«, »Servir« i Lausanne, »Die Nation« i Bern — der længe har ført en kraftig Kampagne mod forskellige »Sager« — alle »Venstreorganer«, der ikke tilhører nogen bestemt politisk Retning, men kaldes saadan af den »borgerlige« Presse paa Grund af Titlernes fælles Farve. Senere kom den »officielle« socialistiske Presse, som den kaldes af »La Voix Ouvrière«, Organet for Arbejdets Parti (»Le Partie du Travail«), med kommunistisk Tendens. Men dertil maa man i den sidste Tid tilføje ægte »borgerlige« Blade, som »La Gazette de Lausanne«, »Le Journal de Genève« og »La Suisse«.

Det kniber med Udrensningen.

Hvad gaar denne »Uro« ud paa?

Den er baade af inden- og udenrigs-politisk Karakter. Det drejer sig om en Del »Sager«, om »Skandaler« — anti-demokratiske og anti-nationale Manøvrer, særlig indenfor Interneringens Administration — der er blevet afsløret efter Censurens Ophævelse.

Regeringen har allerede i lang Tid været udsat for stadige Angreb fra Arbejdets Parti (da Kommunerne blev forbudt som Parti, sluttede de sig til Arbejdets Parti, hvor de nu har en dominerende Indflydelse), der forlanger Federalraadets Demission og nye Valg. Parallelt angribes Regeringen med Voldsomhed af visse uafhængige Blade, særlig af »Die Nation«.

Det »officielle« Socialistparti — der kun har nogle Repræsentanter i Statsraadet (Senatet), men udgør den største Gruppe i Nationalraadet (Deputeretkammeret) og repræsenteres i Federalraadet (Regeringen) af M. Nombs, Chefen for Finansdepartementet — havde hidtil afholdt sig fra at bryde Samarbejdet med den nationale Enigheds Partier (Radikale, Konservative Katolikker, Bønder og Liberale) og at kritisere Federalraadet. Men nu slutter den socialistiske Presse sig til den Kampagne, der føres af Arbejdets Parti.

Saaledes har Arbejdets Partis Kampagne (det var Landets eneste Oppositionsparti) bredt sig til et af Majoritetspartierne og Spørgsmaalet er, hvordan Socialisterne skal forene disse Angreb med deres egen Deltagelse i Federalraadet. Men det drejer sig ikke længere om en »Venstrekampagne«, siden »borgerlige« Blade slutter op i Kritiken. Og det maa bemærkes, at »Uroen« foreløbig føles stærkere, og Modsætningerne er kraftigere i den tyske end i den franske Del af Schweiz.

Krav om Forvisning af Nazister.

Alle er enige, omend i forskellig Grad, om, at Federalraadet ikke er tilstrækkelig energisk, effektivt og hurtigt, naar det gælder Behandlingen af de løbende Sager. Regeringens første Rapport til Federalforsamlingen om anti-demokratisk og anti-national Virksomhed handler kun om yderliggaaende Højregupper, i Forbindelse med Pres fra Hitlers Side. To andre Rapporter vil blive helliget fascistiske og yderliggaaende Venstregrupper. Til Trods for dens 150 Sider er denne første Del af Rapporten af nogle blevet betegnet som utilfredsstillende. Man forlanger Navnene paa dem, der har været impliceret i Forhandlinger med Tyskerne, samt paa alle dem, der underskrev »De to Hundredes Manifest« (der forlangte den schweiziske Presses Ensrkning og Schweiz' Indlemmelse i Hitlers nye Orden i Europa). Paa dette sidste Punkt er Offentligheden blevet tilfredsstillt. Det bebrejdes desuden Regeringen endnu ikke at have eksekveret Forvisningsdommene mod visse Nazister og Fascister (Major Pabst, der stadig bor i Luzern, Professor Reiners, fra Freiburg Universitetet)

Ansigt til Ansigt med et Tomrum.

I liberale Kredse lægger man særlig Vægt paa den »Haardnakkethed, hvormed de federale Myndigheder holder krampagtigt paa de ekstraordinære Bemyndigelser«, paa »en Tavshedspolitik, der allerede har voldt for megen Skade«. Socialisterne har derimod selvfølgelig intet at indvende mod en Politik af Centralisation og Planøkonomi, der synes at forberede en Gennemførelse af deres Program.

Alle nærer ligeledes en Ængstelse for, at Myndighedernes Langsomhed, naar

»der gøres rent i Huset«, kan paralyserer Landets Anstrengelser for at genoprette Kontakten med den ydre Verden og med Sovjetunionen i Særdeleshed, samt for at indtage en Plads i den nye, internationale Organisation.

Det bliver sikkert i denne sidste Omstændighed, man maa søge Grunden til de Bekymringer, der plager tysk Schweiz. Vist har det i Aarevis forsvaret sig med ubestridelig Energi mod Nazirigets Manøvrer og Trusler, men det kan ikke undgaa, af geografiske, sproglige og kulturelle Grunde, at føle sig meget stærkt tiltrukket af Tyskland. Det føler sig temmelig fortabt, naar det ser det Tomrum, der strækker sig foran det. Det følger med Uro Situationens Udvikling i det sønderdelte og desorganiserede Tyskland, det spejder begærligt efter ethvert Symptom paa Genopbygning og hver Mulighed for en fornyet Kontakt med et genfødt og demokratisk Tyskland. Antallet af Anmodninger om Visum til Tyskland er saa stort, at Myndighederne stilles overfor et Problem.

Kun Rumlerier — ikke alvorlig Krise.

Maa man af alt det foregaaende slutte, som »Die Nation« gør, at der er en forestaaende Tillidskrise, en Statskrise endda? Det vilde maaske være at gaa for vidt. Man maa huske, at den schweiziske Forfatning hverken forudser en Væltning af Federalraadet eller en Op løsning af Parlamentet. Regeringens Modstandere har paa den anden Side ikke hidtil samlet deres Angreb. Der findes intet Samarbejde mellem Arbejdets Parti og Socialisterne. Dette sidste er forresten — i Lighed' med alle andre Partier i Landet — ikke noget egentligt »schweizisk« Parti: der findes faktisk et socialistisk Parti i hver Kanton, og det i Bern støtter ikke nødvendigvis det i Schaffhausen eller i Zürich.

Udviklingen kan sammenfattes saaledes: det maa formodes, at Polemiken vil fortsætte, at Regeringen vil blive udsat for nye Angreb, og at nogle af dets Medlemmer vil komme i strid Modvind ved Parlamentets Foraarssession og maaske vil blive tvunget til at gaa af. Men det er ikke sandsynligt, at en Krise for Alvor skulde ryste Landet. Formodentlig udgør de nuværende Polemiker kun et Led i en lang Valgkampagne, der vil fortsætte til de næste Valg i Efteraaret 1947.

UDENRIGS-KRONIK

Hvalen og Elefanten.

I officielle Krese i Rusland synes man vedblivende at være stærkt optaget af Churchills Tale i Fulton, og tværs over Atlanterhavet er der foregaaet en interessant Debat mellem de to tidligere Krigskammerater, Josef Stalin og den forhenværende britiske Premierminister. Disse to Herrer har aldrig, naar man maaske lige undtager de Aar, da de havde travlt med at nedkæmpe en fælles Fjende, staaet paa nogen synderlig god Fod med hinanden. I sin Egenskab af Krigsminister i Lloyd George's Koalitionsregering umiddelbart efter den første Verdenskrig var Churchill den faktiske Leder af Interventionskrigen mod Sovjetunionen, og i Tyverne og Begyndelsen af Trediverne, paa et Tidspunkt da Tyskland endnu præsenterede sig som en fredelig Nation, der blot ønskede en Smule Ligeberettigelse, anvendte han en god Del af sin majestætiske Veltalenhed til at udtrykke sin voldsomme Harm over, hvad der efter hans Opfattelse foregik i Sovjetunionen. Siden er hans Tone blevet noget mere urban, han hylder Stalin og det russiske Folk, men Indholdet af hans Tale, at man ikke kan stole paa Sovjet, at det ønsker at gennemføre et kommunistisk Verdensherredømme, synes at være omtrent det samme som før. Stalin, der ikke lægger saa megen Vægt paa Formen og aldrig dvæler ved sentimentale Minder, kalder sin gamle Allierede for en Krigsophidser og en Falskspiller. I Rusland synes Skurkene altid meget sorte og Heltene saa hvide som Sne. Men naturligvis vilde Stalin aldrig have svaret saa skarpt, hvis ikke Relationerne mellem Rusland og Storbritanien i Forvejen var præget af en vis Irritation.

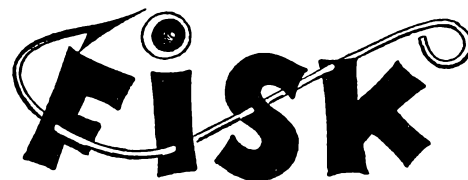
Der har altid mellem England og Rusland, den ledende maritime Stat og den største Fastlandsmagt, eksisteret et Modsætningsforhold, der i lige Grad var økonomisk og ideologisk bestemt. Dette Modsætningsforhold dominerede Udenrigspolitikken i en stor Del af forrige Aarhundrede og forsvandt først, da Tyskland blev saa stærkt, at de to Stater midlertidigt fandt det fornødent at »slutte Venskab i Ryggen paa hin-

andens Fjender«. For at hindre Zarriget i at naa frem til Dardanellerne og Middelhavet truede Storbritanien flere Gange med Krig og iværksatte Truselen i 1854, da engelske Tropper blev landsat paa Krim. Denne Krig, der er blevet betegnet som den mest formaalsløse i Englands nyere Historie, var paa det Tidspunkt, da den blev ført, umaadelig populær blandt den engelske Befolkning, der baade hadede og foragtede det enevældige russiske Styre. Skiftende engelske Udenrigsministre har vundet sig Popularitet paa at bruge kraftige og truende Ord mod Rusland, og naar den trivelige Fagforeningspolitiker Bevin slaar i Bordet for Molotov og Visjinski, kan han bygge paa Traditioner, der i det mindste kan føres tilbage til den aristokratiske Verdensmand Palmerston. Tilsvarende synes man altid i Rusland at have haft Forestillinger om, at England var den Nation, der stærkest adskilte sig fra deres egen. De gamle russiske Reaktionære hadede Storbritanien, fordi dets Styreform laa til Grund for de meget generende Krav fra liberal Side om en fri Forfatning i Rusland, de moderne Revolutionære hader det lige saa stærkt, fordi de betragter det britiske Imperium som Hovedhjørnestenen i den kapitalistiske Verdensordning.

Men til Trods for alle de heftige Ord, der i Tidens Løb er blevet udvekslet mellem de to Lande, er det aldrig, bortset fra Krim-Krigen, som en Misforstaaelse, kommet til væbnet Konflikt mellem de to Lande. Tilsyneladende har Meningsuoverensstemmelserne ikke været saa dybtgaaende, at det har været nødvendigt at gribe til Vaaben, og dette er maaske delvist Forklaringen paa, at man saa letsindigt har truet med det. En Kamp mellem Hvalen og Elefanten, som Bismarck i sin Tid kaldte de to Lande, er en zoologisk Umulighed. Men aabenbart er der ogsaa andre og stærkere Grunde, der gør sig gældende. Hverken Rusland eller England synes at være i Stand til at true hinandens Livsinteresser og Nervecentre paa samme direkte Maade, som f. Eks. Tyskland truede Englands. Det er paa en saadan Betragtning, at vi kan bygge Tilliden til Freden og vor egen Fremtid.

17.-3.-46.

Ulf Ekman.

»Frit Danmark« opfordrer Læserne til at indsende Udclip til denne Rubrik. Alle Udclip maa være ledsaget af Meddelelse om, hvorfra Udclippet stammer, samt Datoen for Avisen eller Tidsskriftet. Ethvert Udclip, der anvendes, honoreres med 10 Kr.

Ny Edderkop.

I Bladet »Hus og Skole« har Højskolelærer, Dr. phil. Holger Kjær skrevet en Artikel om »Folkeskolen og Inger Merete Nordentoft«, hvori det bl. a. hedder:

Den Opfattelse, Inger Merete Nordentoft gør sig til Talsmand for, er jo, naar alt kommer til alt, den samme som den, Rudolf Hess og andre af Nazismens ledende Mænd gik ind for i Tyskland.

Hvem handlede rigtigt?

Under Schjørring-Sagen udtalte Schjørrings privat engagerede Sagfører, HRS. Gorrissen iflg. »Information«:

Det er rigtigt, naar det hævdes, at der var nogle, der ikke leverede til Tyskerne, men det kunde de kun undlade, fordi der var andre, der opfyldte, hvad den danske Regering havde forpligtet sig til overfor Tyskerne. Og saa kan man i øvrigt diskutere, hvem af de to Parter der handlede rigtigt!

Herefter bør enhver, der ikke har været Værnemager, skjule sit Hoved i Skam over at have skulket fra sine Forpligtelser. Vel talt, Hr. Proku—, undskyld Højesteretssagfører!

Ene, men stærk.

»Land og Folk« beretter om Partifælle Thamsens Succes paa Raadhuset: »... men da Formanden efterlyste andre Forslag, rejste Thamsen sig og foreslog, at han kom med i Udvalget. Ved den efterfølgende Afstemning vedtoges dette med Thamsens egen Stemme, idet ingen stemte imod.«

Stor Nyhed.

Professor Hal Koch i Tidsskriftet »Frie Ord«: »man beskyldte ham for Fejhed — uden smaalig Hensyntagen til, at Frisch i Besættelsens Aar viste sig som en af de virkelig modige Mænd.«

Han faar travlt.

Post scriptum skriver: — ethvert Menneske, som mener det rette i dette Land, skal nok finde sammen.

Vi udvalgte.

Vort nationale Kuriosum

— dette:

at tro, at vi er selve Verdens Midte — er ikke hen i Vejret, eftersom det øvrige jo findes udenom.

Rensning & Farving

Indleveringssteder

overalt i Byen

Central 8517

Christ
46

Kgl Hof Farveri

C. SCHLEISNER

Farveri og Kemiske Tøjrensningens Etablissement

FILIALER I ODENSE · KOLDING · AARHUS · AALBORG